

eindtermen secundair onderwijs

DE VAKOVERSCHRIJDENDE EINDTERMEN (=VOETEN)

De VOETEN worden voorgesteld in een **ordeningskader**. Het is een overzicht van de eindtermen met een gemeenschappelijke stam, 7 contexten en het pakket leren leren.

De eindtermen in de **gemeenschappelijke stam** zijn gericht op een aantal **sleutelcompetenties**.

De sleutelcompetenties, die ook terug te vinden zijn in de toetssteen :

- empathie,
- kritisch denken,
- mediawijsheid,
- een open constructieve houding,
- respect en verantwoordelijkheid

De eindtermen worden ook geordend in 7 contexten, maar de contexten die vooral in de toetssteen voorkomen zijn :

- Context 5: **politiek-juridische samenleving** met vier onderling samenhangende thema's : actief burgerschap, mens- en kinderrechten en fundamentele vrijheden, kenmerken en de werking van een democratie en Europese/internationale dimensie

- Context 7: socio-culturele samenleving verwijst naar hetgeen maatschappelijk en onderwijskundig belangrijk wordt geacht voor het samenleven in een multiculturele en democratische samenleving:

samenlevingscultuur als dynamisch gegeven, samenleving als realiteit van diverse subgroepen, **herinneringseducatie** (middel om vanuit een leerzaam omzien naar negatieve en positieve gebeurtenissen uit het eigen verleden en dat van samenlevingen elders in Europa of de wereld, te leren hoe het met de samenleving verder moet), betekenis van conflicten en kunstgerelateerde cultuurexploitatie

DE EINDTERMEN DE VAKGEBONDEN EINDTERMEN GESCHIEDENIS 1ste GRAAD

A-stroom

Kennis en inzicht

De leerlingen

1. verduidelijken de begrippen generatie, decennium, eeuw, millennium aan de hand van historische evoluties, vertrekkende van het heden

3 verruimen het aantal historische begrippen en probleemstellingen en preciseren die vanuit hun evolutie in de tijd.

5. formuleren voor elk van de ontwikkelingsfasen van het gekozen referentiekader één fundamentele maatschappelijke probleemstelling vb. het probleem van het vinden van machtsevenwichten in de mondiale relaties

8. tonen dat onderlinge verbanden en wisselwerkingen binnen en tussen die domeinen bestaan
9. geven een voorbeeld van: het verschil tussen aanleiding en oorzaken, een oorzaak-gevolg relatie, een doel-middel verhouding
10. De leerlingen formuleren verklaringselementen voor éénzelfde fundamentele maatschappelijke probleemstelling voor elk van de ontwikkelingsfasen van het historisch referentiekader.
11. leggen tenminste één probleem uit in verband met mens en maatschappij waarmee die samenlevingen werden geconfronteerd.
13. geven voorbeelden van vergelijkbaar maatschappelijk gedrag in de geschiedenis, zoals bij migratie, sedentarisatie, verstedelijking, staatsvorm, onderwerping, ontvoogdingsstrijd, revolutie
14. maken het onderscheid tussen lokaal, regionaal, nationaal, Europees, mondiaal en hebben kennis van de cultuur en de geschiedenis van Vlaanderen
16. vergelijken de bestudeerde samenlevingen met elkaar en met de probleemstellingen van de hedendaagse samenleving
- 17-23 : vaardigheden
- 24-29 : attitudes
25. leren belangstelling aan de dag leggen voor het historisch-cultureel erfgoed.
26. leren belangstelling aan de dag leggen voor de problemen van een samenleving.

DE VAKGEBONDEN ONTWIKKELINGSODELEN MAATSCHAPPELIJKE VORMING 1STE GRAAD

B-stroom

Dimensie maatschappij

De leerlingen

4. leren opkomen voor de eerbiediging van de rechten van de mens en het kind en de sociale rechtvaardigheid
7. leren rekening houden met andere opvattingen en hoeden zich voor vooroordelen

Dimensie tijd

8. kunnen in een kleine groep voor een welomschreven opdracht een taakverdeling en planning in de tijd opmaken
11. kunnen de begrippen tijdstip, tijdsduur, vroeger, nu, later, dag, week, maand, jaar, generatie en eeuw in verband met tijd hanteren
12. kunnen belangrijke figuren of gebeurtenissen, die in de lessen aan bod komen, op een tijdsband situeren
13. kunnen eenvoudige bronnen en levende getuigen raadplegen
14. illustreren verschillen in tijdsbesteding tussen vroeger en nu, hier en elders
15. kunnen aan de hand van eenvoudig bronnenmateriaal het dagelijks leven van mensen in een andere tijd vergelijken met hun eigen leven
16. ontwikkelen kritische zin bij het omgaan met historische informatie

Dimensie ruimte

19. op een kaart van Vlaanderen of België en op een kaart van andere bestudeerde gebieden, belangrijke plaatsen situeren

Thema 'de stad in verleden en heden'

30. herkennen en verklaren in een stad sporen uit het verleden

DE VAKGEBONDEN EINDTERMEN GESCHIEDENIS 2DE GRAAD ASO

Kennis en inzicht

De leerlingen

3. verruimen het aantal historische begrippen en de probleemstellingen en preciseren die vanuit hun evolutie in de tijd (ondanks vermelding tot ca. 1800, ook van toepassing voor WOI)

4. omschrijven per ontwikkelingsfase van de westerse samenleving enkele fundamentele kenmerken uit verschillende maatschappelijke domeinen en beoordelen deze als vernieuwend of behoudend

6. formuleren per ontwikkelingsfase van de westerse samenleving een samenhangend beeld, met aandacht voor verbanden tussen en wisselwerkingen binnen maatschappelijke domeinen

7. duiden de maatschappelijke evoluties in de ontwikkelingsfasen van de westerse samenleving vanuit continuïteit – discontinuïteit, langzame verandering – breuk, evolutie – revolutie

8. geven aan wanneer onze gewesten en hun culturele ontwikkeling een regio overschrijdende betekenis hadden

9. De leerlingen geven het verband aan tussen een aantal categorieën van tijd en historische ruimte voor elk van de ontwikkelingsfasen van de westerse samenleving.

10. formuleren verklaringselementen voor eenzelfde fundamentele maatschappelijke probleemstelling voor elk van de ontwikkelingsfasen van het historische referentiekader

12. geven voorbeelden van normconformerend en normafwijkend maatschappelijk gedrag, vanuit de toenmalige maatschappelijke waarden

13. lichten uit de bestudeerde samenlevingen enkele elementen toe die in latere samenlevingen of vandaag invloed uitoefenen

14-24 : **vaardigheden**

25-30 : **attitudes**

43

DE VAKGEBONDEN EINDTERMEN GESCHIEDENIS 2DE GRAAD TSO/KSO

De leerlingen

3. verruimen het aantal historische begrippen en situeren ze in tijd en historische ruimte

4. omschrijven per ontwikkelingsfase van de westerse samenleving enkele fundamentele kenmerken uit twee maatschappelijke domeinen naar keuze en beoordelen deze als vernieuwend en behoudend
6. tonen een aantal onderlinge verbanden aan tussen en wisselwerkingen binnen maatschappelijke domeinen voor de ontwikkelingsfasen van de westerse samenleving
7. geven aan wanneer onze gewesten en hun culturele ontwikkeling een regio overschrijdende betekenis hadden
9. geven enkele verklaringselementen voor eenzelfde fundamentele maatschappelijke probleemstelling voor elk van de ontwikkelingsfasen van het historische referentiekader
10. geven voorbeelden van norm conformerend en normafwijkend maatschappelijk gedrag, vanuit de toenmalige maatschappelijke waarden
11. lichten uit de bestudeerde samenlevingen enkele elementen toe die in latere samenlevingen of vandaag invloed uitoefenen
- 12-19: **vaardigheden**
- 20-25: **attitudes**

DE VAKGEBONDEN EINDTERMEN PROJECT ALGEMENE VAKKEN 2DE GRAAD BSO

Functionele taalvaardigheid

De leerlingen

1. kunnen informatief luisteren en lezen
2. kunnen luisteren in interactie met anderen
3. zijn mondeling assertief: ze kunnen informatie inwinnen, samenvatten en meedelen
4. kunnen schriftelijk informatie aanvragen en meedelen in herkenbare en concrete situaties
5. kunnen hun eigen mening en gevoelens uiten
6. hanteren gepaste taal en omgangsvormen
7. kunnen hulpmiddelen gebruiken om taalvaardig te handelen en hun communicatie te verbeteren

Functionele rekenvaardigheid

De leerlingen

14. kunnen een schematische voorstelling lezen en interpreteren

Functionele informatieverwerving en -verwerking

De leerlingen kunnen

19. onder begeleiding gebruik maken van informatie- en communicatietechnologie

Organisatiebekwaamheid

De leerlingen kunnen

21. individuele opdrachten van beperkte omvang onder begeleiding organiseren, uitvoeren en evalueren

22. bij groepsopdrachten onder begeleiding: overleggen en actief deelnemen, instructies uitvoeren, reflecteren
23. omgaan met formele en informele afspraken, regels en procedures
25. hulp invoeren

Tijd- en ruimtewustzijn

De leerlingen

27. kennen de grote lijnen van maatschappelijke structuren en mechanismen die hun leven beheersen of beïnvloeden
29. kunnen op grond van de actualiteit en de eigen ervaringen illustreren dat hun leven ingebed ligt tussen verleden en toekomst
30. kunnen onder begeleiding aspecten van het dagelijks leven van mensen in een andere tijd of op een andere plaats met hun eigen leven vergelijken
31. kunnen belangrijke wereldproblemen bondig omschrijven
32. kunnen zich situeren, oriënteren en verplaatsen door het gebruik van gepaste informatie
33. respecteren het historisch-cultureel erfgoed

DE VAKGEBONDEN EINDTERMEN GESCHIEDENIS 3DE GRAAD ASO

Kennis en inzicht

De leerlingen

2. verruimen een aantal historische begrippen en probleemstellingen en passen deze beredeneerd in brede historische context
4. kennen de krachtlijnen van het historisch referentiekader in termen van tijd, ruimte en socialiteit
5. passen de begrippen beschaving en moderniteit en mondialisering/globalisering toe op westerse samenleving en andere samenleving
6. analyseren fundamentele conflicten en breuklijnen waarmee moderne samenlevingen worden geconfronteerd
7. analyseren de breuklijnen in de evoluerende Belgische samenleving vanaf 1830
8. omschrijven per ontwikkelingsfase van de westerse samenleving de belangrijkste elementen van het culturele domein, in samenhang met de andere
9. duiden de rol van onze gewesten als medespeler in Europese en mondiale context
11. tonen aan dat ideologieën, mentaliteiten, waardenstelsels en wereldbeschouwingen invloed uitoefenen op samenlevingen, menselijke gedragingen en het verleden
12. kunnen uit elke historische dimensie één categorie toepassen op de westerse samenleving
13. stellen vragen aan het verleden om actuele spanningsvelden te verhelderen
- 14-22: **vaardigheden**
- 23-29: **attitudes**
23. De leerlingen zijn bereid om actuele spanningsvelden aan de historische ontwikkelingen te relateren.

25. De leerlingen zijn bereid ook hun ingenomen standpunten te confronteren met conflicterende gegevens en die van daaruit te relativieren.
27. De leerlingen aanvaarden dat historische evoluties een verscheidenheid aan sociale identiteiten genereren.
29. De leerlingen zijn bereid vanuit het historisch besef dat individuen en groepen interfereren in maatschappelijke processen, actief en constructief te participeren aan de evoluerende maatschappij.

DE VAKGEBONDEN EINDTERMEN GESCHIEDENIS 3DE GRAAD TSO/KSO

De leerlingen

1. verruimen een aantal historische begrippen en probleemstellingen en passen deze beredeneerd in brede historische context
3. tonen de krachtlijnen van het historisch referentiekader in termen van tijd, ruimte en socialiteit
4. omschrijven fundamentele conflicten en breuklijnen waarmee moderne samenlevingen worden geconfronteerd
5. omschrijven de breuklijnen in de evoluerende Belgische samenleving vanaf 1830
6. omschrijven voor enkele ontwikkelingsfasen van de westerse samenleving, de belangrijkste elementen van het culturele domein, in samenhang met de andere
7. situeren de rol van onze gewesten als medespeler in Europese en mondiale context
9. tonen aan dat ideologieën, mentaliteiten, waardenstelsels en wereldbeschouwingen invloed uitoefenen op samenlevingen, menselijke gedragingen en het verleden
10. stellen vragen aan het verleden om actuele spanningsvelden te verhelderen
- 11-18: **vaardigheden**
- 19-25: **attitudes**

DE VAKGEBONDEN EINDTERMEN PROJECT ALGEMENE VAKKEN 3DE GRAAD BSO

Functionele taalvaardigheid

De leerlingen kunnen

1. uit mondelinge en schriftelijke informatie de essentie halen
2. over die informatie reflecteren en evalueren
3. ingewonnen informatie mondeling gebruiken
4. mondeling argumenteren
5. eenvoudige informatie schriftelijk formuleren
6. zich mondeling duidelijk uiten

Functionele informatieverwerving en -verwerking

De leerlingen kunnen

11. relevante informatie in concrete situaties vinden, selecteren en gebruiken
12. informatie uit uiteenlopend tekstmateriaal begrijpen en gebruiken

13. spontaan gebruik maken van voor hen relevante informatie- en communicatietechnologie (ict)

Organisatiebekwaamheid

De leerlingen

14. zien in dat ze keuzes moeten maken om hun leven adequaat te organiseren

15. kunnen opdrachten zelfstandig plannen, organiseren, uitvoeren, evalueren en indien nodig bijsturen

16. kunnen bij groepsopdrachten overleggen en actief deelnemen, in teamverband instructies uitvoeren, reflecteren en bijsturen

Tijd- en ruimtebewustzijn

De leerlingen

17. zien in op grond van de actualiteit en de eigen ervaringen: dat er een verband bestaat tussen verleden, heden en toekomst en dat er culturele verschillen zijn in het dagelijkse leven van mensen

18. kennen relevante facetten van hun eigen streek

19. kunnen belangrijke wereldproblemen herkennen en bespreken